

OAJ:n tavoitteet aluevaaleihin 2022

1 Lapset ja nuoret palvelujen piiriin matalalla kynnyksellä

Sosiaali- ja terveystalvet siirtyvät hyvinvointialueille, mutta päivittäiset lasten ja nuorten kasvatuksen ja koulutuksen palvelut jäävät kuntien vastuulle. Lasten ja nuorten sote-palveluiden saatavuus ei saa heikentyä eikä toimijoiden välille saa muodostua railoa. Vain hyvinvoiva lapsi ja nuori oppii, joten hyvinvointialueiden on varmistettava sote-palvelut laadukkaasti ja lähellä tarvetta.

Jotta lasten ja nuorten palvelut ja oikeudet toteutuvat, hyvinvointialueilla on välttämätöntä ottaa käyttöön lapsibudjetoimintamalli. Lisäksi lapsivaikutusten arvioinnilla varmistetaan, että hyvinvointialueen päätöksenteko ja sen valmistelu edistää lapsen oikeuksien toteutumista. Yhteistyön lastensuojelun sekä oppilaitosten ja päiväkotien välillä on oltava tiivistä ja nopeaa. Opettajien esiin nostamiin huoliin on pystyttävä tarttumaan lastensuojelussa entistä rivakammin ja perheiden on saatava entistä tehokkaampaa apua.

Sairaalakoulujen toimintaedellytykset ja todellisen tarpeen mukainen opiskelijapaikkamäärä on turvattava, jotta hoitoa tarvitsevat oppilaat eivät jää koulujen tuen varaan. Yhteistyön kunnan sivistystoimen ja sairaalakoulujen välillä tulee olla toimivaa ennen hoitajaksoja ja sen jälkeen. Jos lapsi ei ole koulunkäyntikykyinen, hänen on saatava riittävä hoito, jotta kouluun ja päiväkotiin palaaminen onnistuneesti on mahdollista.

2 Oppilas- ja opiskelijahuolto sekä mielenterveyspalvelut toteutettava laadukkaasti ja oikea-aikaisesti

Oppilas- ja opiskelijahuollon pitää olla saatavilla oppimisympäristöjen yhteydessä lähellä lapsia ja nuoria. Resursseja on oltava erityisesti laissa painopisteeksi säädettyyn yhteisölliseen opiskeluhooltoon sekä lasten ja nuorten kohtaamiseen. Yhteistyön kouluterveydenhuollon, kuraattorien ja psykologien sekä opetushenkilöstön ja oppilaitosjohtajien kesken on tapahduttava matalalla kynnyksellä ilman, että tietojen vaihto ja salassapito aiheuttavat ongelmia.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen riittämättömyys aiheuttaa koulu- ja oppilaitosmaailmassa suuria vaikeuksia, kun terveyspalvelujen piiriin ei pääse ajoissa, ei ehkä lainkaan. Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut on asetettava hyvinvointialueilla tärkeysjärjestyksen kärkeen, eikä niiden rahoitus saa olla pois opiskeluhoollon resursseista.

”
Lasten ja nuorten sote-palveluiden saatavuus ei saa heikentyä eikä toimijoiden välille saa muodostua railoa.

3 Toimivat yhteistyörakenteet on luotava

Kuntien, koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueiden välinen yhteistyö vaatii toimivia, pysyviä ja suunniteltuja yhteistyörakenteita. Kuntien sivistystoimen sujuva yhteistyö ja tiedonkulku lastensuojelun, neuvolapalvelujen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa on äärimmäisen tärkeää. Yhteistyöllä on pystyttävä vastaamaan niihin tarpeisiin, joita opettajat oppijoilla havaitsevat. Uusi organisaattiorakenne ei saa joutaa siihen, että opettaja jää yksin oppijoita koskevien huoltonsa kanssa.

Palvelujen siirtymisen hyvinvointialueille on tarkoitettava palvelujen laadun ylläpitoa ja parantumista. Siksi hyvinvointialueen on pystyttävä määrittämään alueensa kunnille lasten ja nuorten sote-palveluita koskeva palvelulupaus. Nykyisistä sote-palveluista, kolmannen sektorin palvelut mukaan lukien, ei saa valua tehtäviä kuntien maksettavaksi rasittamaan kunnan kasvatuksen ja koulutuksen resursseja.

4 Työterveydenhuollon palvelutasoon parannusta

Opetusalalla työterveydenhuolto on ollut osin yksityisesti tuotettua ja osin tuotettu kuntien terveyspalveluiden toimesta muun muassa terveyskeskuksissa. Nyt nämä kuntien tuottamat palvelut siirtyvät hyvinvointialueille. Siirron yhteydessä on huolehdittava, että kunnan henkilöstön työterveyshuollon laadusta ja riittävydestä pidetään vähintäänkin yhtä hyvää huolta kuin aikaisemmin palvelun tuottajasta riippumatta. Ennaltaehkäisevällä työllä voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä. Työterveyspalveluiden on sijaittava lähellä työpaikkaa.

5 Osaavan työvoiman saatavuus turvattava hyvinvointialueilla

Sosiaali- ja terveysalan sekä pelastusalan työvoima- ja osaamistarpeita on ennakoitava uusilla hyvinvointialueilla. Riittävää psykologien ja kuraattorien määrää on pystyttävä ylläpitämään, jotta työt eivät valu kunnissa opettajien vastuulle. Ostopalvelut eivät sovi opiskeluhooltoon, jonka laadun taakeena on pysyvät ja luottamukselliset suhteet oppijoihin ja oppimisympäristöjen ja -yhteisöjen syvä tuntemus. Koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen toimijoiden on valmisteltava yhdessä alueellisia koulutustavoitteita ja reagoitava nopeisiin koulutuksellisiin tarpeisiin.

Sosiaali- ja terveysalan korkeakouluharjoittelujen korvauskäytäntöjä tulee uudistaa. Harjoittelu on pakollinen osa ammattipätevyiden hankkimista. Korkeakoulujen aiemmin muun muassa sairaanhoitopiireille maksamat harjoittelumaksut pitää poistaa ammattikorkeakoulujen sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ja yliopistojen sosiaalialan koulutuksilta. On tärkeä epäkohta, että korkeakoulut joutuvat maksamaan siitä, että hyvinvointialueet saavat harjoittelijoista työvoimaa työvoimapolun riivaamalle alalle.

6 Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtävänjako pidettävä selkeänä

Kuntien tehtävänä on tuottaa koulutuspalveluita, kun taas hyvinvointialueiden tehtävä on tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluita. Tehtävärajat ja rahoitus tulee olla selkeästi erillään toisistaan jatkossakin, eikä kasvatusta ja koulutuspalveluita saa siirtää alueille miltään osin. Hyvinvointialueiden rahoitus ei saa heikentää kuntien taloutta eikä riittämätöntä rahoitusta saa enää korvata kuntien opetukseen tarkoitettua rahoituksesta.

Lisätietoja:

Koulutuspolitiikan päällikkö Jaakko Salo, jaakko.salo@oaj.fi, puh. 041 524 2370

Koulutuspolitiikan asiantuntija Risto-Matti Alanko, risto-matti.alanko@oaj.fi, puh. 044 360 2636

Seuraa somessa: @oajry